

Maj 2023

Affärsjuristerna och klimatet

– en nulägesanalys

CLIMATE CHANGE COUNSEL

Copyright © 2023 Climate Change Counsel Sweden AB. All rights reserved.

Studien har genomförts av Climate Change Counsel i samarbete med JP Infonet.

Climate Change Counsel är en tankesmedja som arbetar globalt för att stärka juristernas roll i samhällets och näringslivets klimatomställning. För mer information: www.climatechangecounsel.com

JP Infonet är ett svenskägt kunskapsföretag som erbjuder digitala lösningar och djup kompetens inom informationshantering och juridik. För mer information: www.jpinfonet.se

Innehåll

Executive summary	3
1 Näringslivet, klimatomställningen, och affärsjuristerna	4
2 Definitioner och metod	6
2.1 <i>Affärsjuridik, affärsjurister och advokater</i>	6
2.2 <i>Skillnaderna mellan miljö, klimat och hållbarhet</i>	6
2.3 <i>Hur undersökningen gick till</i>	7
3 Advokatbyråernas fokus på miljö, klimat och hållbarhet	9
3.1 <i>Hur gröna är byråerna?</i>	9
3.2 <i>Klimatrelaterad expertis som en del av klienterbjudandet</i>	12
4 Hur syns klimatomställningen i klientarbetet?	14
4.1 <i>Klimatrelaterade frågor aktualiseras inte i arbetet</i>	14
4.2 <i>Klimatrelaterade frågor aktualiseras i arbetet</i>	15
4.3 <i>Hur klimatomställningen syns i klientarbetet</i>	16
5 Vem ansvarar för att affärsjuridiken stöttar klimatomställningen?	18
5.1 <i>Olika syn på affärsjuristens ansvar i klimatomställningen</i>	19
5.2 <i>Advokatbyråernas roll</i>	22
5.3 <i>Advokatsamfundets ansvar</i>	24
5.4 <i>Företagens ansvar</i>	25
5.5 <i>Utrymme för branschorganisationer</i>	26
6 Affärsjuristerna och klimatet i framtiden	28

Swedish commercial lawyers and climate change

Executive summary

Sweden is frequently regarded as a leader in the climate transition. Many Swedish businesses expressly support the global climate goals and have set high climate ambitions. In September 2022, a joint appeal was signed by 227 Swedish companies, including several of the country's largest corporations, urging political leaders to do more to facilitate the energy and climate transition.

This report explores whether and how the ambitions of Swedish companies are reflected among the lawyers who represent and advise them. It also reviews relevant developments in other countries, including climate statements and initiatives of bar associations and law firms.

The report is based on in-depth interviews, an online survey, as well as public information from Sweden's largest commercial law firms. The following are among the key findings:

- *How green are the firms?* Most firms have sustainability policies and work toward reducing the carbon footprint of their operations. Few, if any, include scope 3 emissions – those resulting from the firm's client matters – when calculating the firm's carbon footprint.
- *Do firms have climate-related expertise?* Many firms demonstrate climate-related expertise, including in renewable energy, green bonds, or electrification of the transport sector. Nonetheless, 52% of survey respondents state that their firm does not specifically market climate-related expertise to clients.
- *Do business lawyers work on climate matters?* 45% of survey respondents indicate that they work on climate-related issues, e.g. advising on emission targets, climate disclosures and green finance; or assessing climate-related risks in due diligence processes. 53% of respondents report that climate issues never come up in their work with clients.
- *Are lawyers responsible for their clients' climate impact?* 57% of survey respondents, and most of the interviewees, agree that lawyers should consider climate impact only when it affects the client's commercial interests. 31% state that lawyers should consider climate issues only when specifically requested by the client, and 13% believe that lawyers should consider the climate impact in every client matter.
- *What is the role of the bar association?* The Swedish Bar Association has not released a climate statement or policy. 56% of survey respondents agree that the bar association should provide guidance on climate issues.
- *Do commercial lawyers know enough?* 75% of the survey respondents report that they have insufficient knowledge about how the climate transition affects their clients.

In sum, the report shows that many Swedish law firms already play a role in their clients' climate transition. As the pace of the transition picks up – through new legislation, innovation and shifting market preferences – the role of commercial lawyers is expected to increase in scope and importance.

1 Näringslivet, klimatomställningen, och affärsjuristerna

I april 2023 godkände Europaparlamentet lagstiftning som ingår i "Fit for 55" – EU:s plan för att minska växthusgasutsläppen med minst 55 procent fram till 2030.¹ För näringslivet kommer detta medföra allt skarpare utsläppsbegränsningar och ständigt ökade krav på klimatrapporering.

Sverige är på många sätt ett föregångsland inom klimatområdet. Redan 2017 antogs ett klimatpolitiskt ramverk bestående av en klimatlag, ett klimatpolitiskt råd, och ambitiösa klimatmål. Senast 2045 ska Sverige uppnå netto-noll utsläpp av växthusgaser, för att därefter uppnå negativa utsläpp.² Svenskt Näringsliv konstaterar att "på drygt två decennier ska Sverige byggas om från grunden för att vi ska klara av att nå målet om netto-noll 2045".³

En stor del av näringslivet har slutit upp bakom klimatmålen och har höga ambitioner i klimatomställningen. I september 2022 publicerades till exempel ett gemensamt klimatupprop av representanter för 227 svenska företag, däribland flera av Sveriges största bolag, som konstaterade att "[de] företag som tar hållbarhetsfrågan på allvar i dag är de som kommer att vara bäst rustade för att göra affärer i morgon."⁴ Ett 30-tal svenska företag deltog på COP27 i Egypten i november 2022, och genom initiativet Fossilfritt Sverige har 22 branscher formulerat konkreta färdplaner mot nollutsläpp 2045.⁵

Hur ser näringslivets juridiska rådgivare på sin roll i klimatomställningen? Utanför Sverige har advokatbranschen intagit en allt mer proaktiv roll. Till exempel:

- Storbritanniens advokatsamfund *UK Law Society* publicerade i april 2023 *Guidance on the impact of climate change on solicitors* – vägledande principer för samspelet mellan klimatfrågor och juridisk rådgivning i advokatrollen.
- Under 2022 antog den globala advokatbyrån Clifford Chance en policy som innebär att byrån tar hänsyn till klimatpåverkan innan beslut fattas att ta sig an ett nytt ärende.
- På det amerikanska advokatsamfundets årsmöte 2021 uppmanade USA:s tidigare utrikesminister John Kerry varje advokat, oavsett verksamhetsområde, att engagera sig i klimatomställningen.

¹ Jämfört med 1990 års nivåer. Se vidare "55-procents paketet: Parlamentet antar lagar för att nå klimatmålet för 2030", 18 april 2023, <https://www.europarl.europa.eu/news/sv/press-room/20230414IPR80120/55-procentspaketet-parlamentet-antar-lagar-for-att-na-klimatmalet-for-2030>.

² "Begränsad klimatpåverkan", 31 mars 2023, <https://www.sverigesmiljomal.se/miljomalen/begransad-klimatpaverkan>.

³ Svenskt Näringsliv, Remissvar till Miljödepartementet, 15 december 2022, https://www.svensktnaringsliv.se/bilder_och_dokument/rapporter/qt9992_remissvar_2022-127pdf_1193912.html/remissvar_2022-127.pdf.

⁴ "227 svenska företag: En självklarhet att Sverige ska gå före", debattartikel, Aftonbladet, 7 september 2022, <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/9zI9JI/227-foretag-politiker-sluta-bromsa-klimatomstallningen>.

⁵ Fossilfritt Sverige, "Färdplaner för fossilfri konkurrenskraft", <https://fossilfritt Sverige.se/fardplaner/>.

Syns denna utveckling även i den svenska advokatbranschen? Hur arbetar affärsjuridiska byråer i Sverige med klimat och hållbarhet? Är affärsjuristerna involverade i sina klienters klimatarbete? Och hur ser de på sin roll i näringslivets omställning? Denna rapport söker svar på dessa frågor.

Rapporten bygger på publik information från Sveriges största affärsjuridiska byråer, en mängd djupintervjuer och en bred enkätundersökning. Syftet har varit att förstå hur klimatomställningen syns i affärsjuristernas dagliga arbete inom olika branscher och verksamhetsområden. Rapporten undersöker även hur affärsjuristerna själva ser på sin egen och branschens roll i samhällets och näringslivets klimatomställning.

Den 20 mars 2023 presenterade FN:s klimatpanel IPCC en s.k. syntesrapport, som är den sammanfattande och avslutande rapporten i IPCC:s sjätte utvärderingscykel. Rapporten syftar till att ge beslutsfattare ett kunskapsunderlag för att förstå klimatförändringen, dess effekter och risker. IPCC slår fast att det är otvetydigt att mänsklig påverkan har värmt upp klimatsystemet, och att det behövs radikala minskningar av koldioxidutsläpp för att undvika katastrofala klimatförändringar.⁶

⁶ Naturvårdsverket, "FN:s klimatpanel IPCC: Det är bråttom med klimatåtgärder", 20 mars 2023, <https://www.naturvardsverket.se/om-oss/aktuellt/nyheter-och-pessmeddelanden/2023/mars/fns-klimatpanel-ipcc-det-ar-brattom-med-klimatgarder>.

2 Definitioner och metod

2.1 Affärsjuridik, affärsjurister och advokater

Affärsjuridik är ett samlingsbegrepp för alla lagar och rättsregler som rör affärlivet och företags handel sinsemellan och gentemot privatpersoner. Till det affärsjuridiska området räknas till exempel bolagsrätt, fastighetsrätt, miljö rätt och arbetsrätt.

Affärsjurister arbetar inom olika affärsjuridiska verksamhetsområden. I den här rapporten syftar det på jurister som arbetar på advokatbyråer med inriktning på affärsjuridik, och inkluderar både advokater och jurister som ännu inte blivit medlemmar i Advokatsamfundet.

Advokater arbetar inom flera olika områden, till exempel med familjerätt, som försvarare i brottmål, eller med affärsjuridisk rådgivning. Den här rapporten syftar endast på advokater som arbetar med affärsjuridik. Alla advokater har gemensamt att de bevakar klientens intressen enligt lag och god advokatsed. Endast den som har blivit antagen som medlem av Advokatsamfundet får kalla sig advokat.

2.2 Skillnaderna mellan miljö, klimat och hållbarhet

Miljö är ett brett samlingsnamn för allt omkring oss – skog, luft, vatten. *Klimat* är ett snävare begrepp som omfattar de genomsnittliga fysiska förhållandena i atmosfären (inklusive temperatur, luftfuktighet, lufttryck, vind, nederbörd) över en längre tidsperiod.⁷

Hållbarhet är ett brett begrepp som utöver miljö och klimat inkluderar även sociala och ekonomiska aspekter, till exempel jämlikhet och mänskliga rättigheter.

Klimatförändringarna och dess konsekvenser i form av extrema väderhändelser är ett exempel på *miljöproblem*. Andra miljöproblem är föroreningar av mark och vatten, avskogning, och utrotning av djur och växtarter.

Miljörätten reglerar bland annat nyttjandet av naturresurser och bevarandet av biologisk mångfald.

Klimatjuridik omfattar juridik som aktualiseras för att motverka klimatförändringarna (eng. *mitigation*) eller för att anpassa samhället till de klimatförändringar som redan sker (eng. *adaptation*).

⁷ Naturvårdsverket, "Klimatförändringar",
<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/klimatforandringar/>.

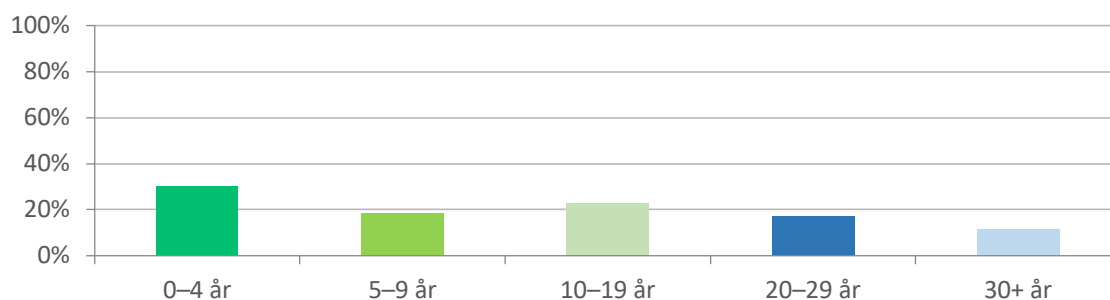
2.3 Hur undersökningen gick till

Denna rapport bygger på en studie som gjordes under februari och mars 2023 av Climate Change Counsel i samarbete med JP Infonet. Studien genomfördes i tre faser:

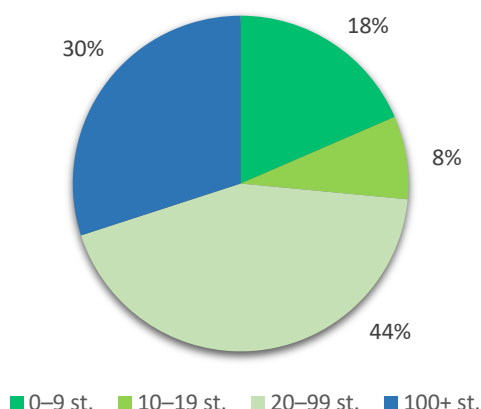
1. **Research.** En genomgång av hemsidorna för 38 affärsjuridiska byråer med 30 eller fler jurister i Sverige, samt kompletterande research med fokus på skärningspunkter mellan affärsjuridik, klimatfrågor, och näringslivets klimatmål.
2. **Intervjuer.** De 38 affärsjuridiska byråerna som har 30 eller fler jurister i Sverige bjöds in att delta, vilket resulterade i 18 intervjuer med drygt 30 affärsjurister. Bakgrundsintervjuer genomfördes även med utländska affärsjurister och representanter från näringslivet.
3. **Enkätundersökning.** En webbenkät riktad mot affärsjurister – både advokater och biträdande jurister – besvarades av 200 personer.⁸ Undersökningsfrågorna ligger till grund för statistiken i denna rapport.

Fakta om enkätens 200 respondenter

Antal år på byrå

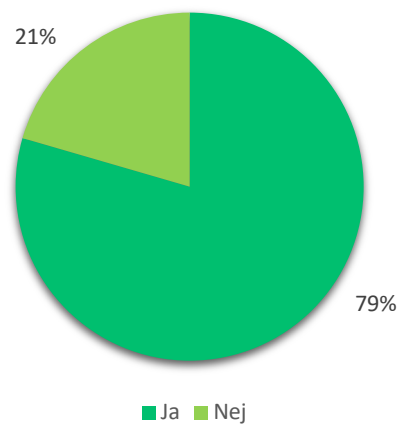

Antal jurister på byrån

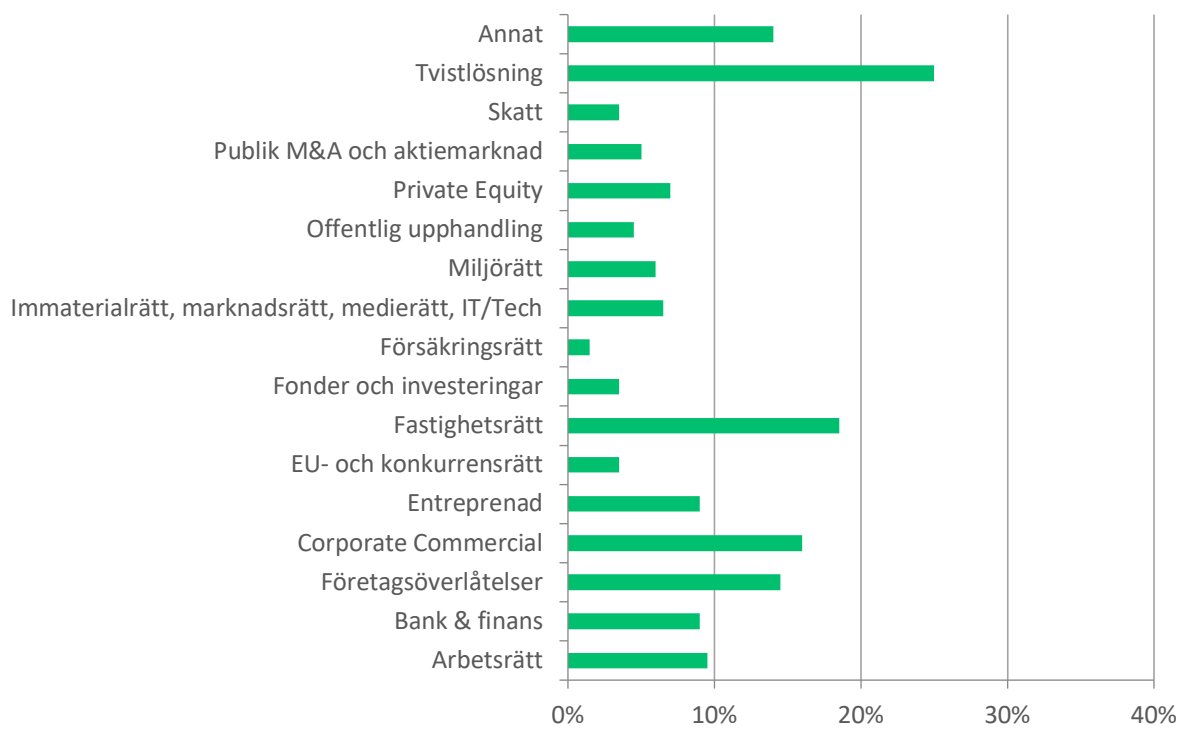

⁸ Enkäten skickades till en bred affärsjuridisk målgrupp genom LinkedIn samt Climate Change Counsels och JP Infonets kontaktnät.

Har byrån sitt huvudkontor i Sverige?

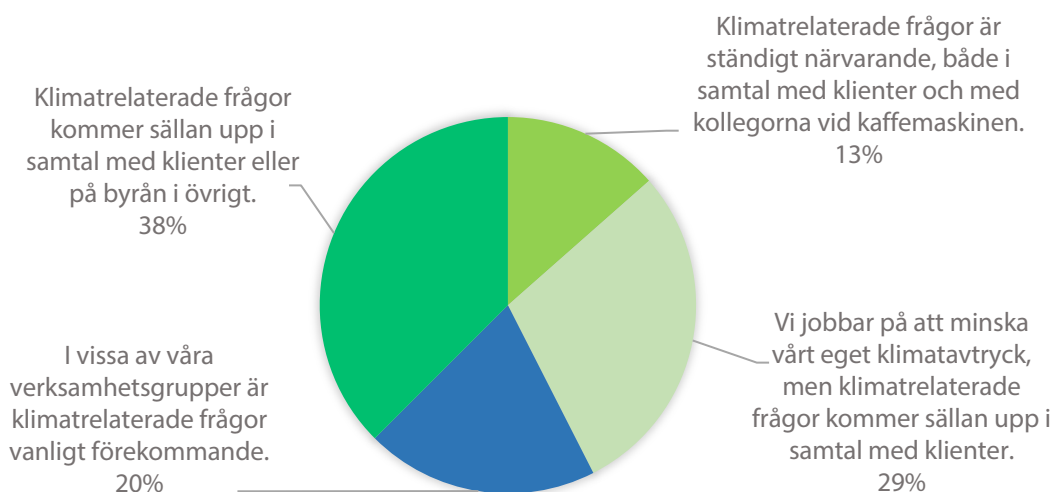

Huvudsakligt verksamhetsområde

3 Advokatbyråernas fokus på miljö, klimat och hållbarhet

Vilket påstående stämmer bäst in på din byrå?

3.1 Hur gröna är byråerna?

Av de undersökta advokatbyråerna nämner nästan hälften byråns klimatavtryck eller miljöpåverkan på hemsidan. Sättet på vilket det egna klimatavtrycket eller miljöpåverkan adresseras varierar: från ett allmänt konstaterande att byrån arbetar för att minimera miljöpåverkan, till ett tydligt angivande att man mäter sitt klimatavtryck, och i vissa fall exakta siffror på byråns CO2-utsläpp.

- 15 av 38 byråer har en nedladdningsbar hållbarhetsrapport. Namnet på rapporten varierar, till exempel Sustainability Report, Climate Code, eller Environmental Policy Statement.
- 7 av 38 byråer nämner en viss person som ansvarig för hållbarhet eller klimat. Dessa personer har olika titlar, till exempel Head of Sustainability, Hållbarhetsansvarig, eller Miljöansvarig. På några byråer är ansvaret för hållbarhet och kommunikation kombinerat, med titlar som till exempel Communications and Sustainability Manager.

Exempel på hur några svenska byråer skriver om klimat och hållbarhet på sina hemsidor

"Mannheimer Swartling tar ytterligare ett steg i sin miljöstrategi och ansluter sig till Science Based Targets initiative, SBTi. Åtagandet innebär att byrån kommer sätta upp vetenskapligt baserade mål för att bidra till att målen i Parisavtalet – att begränsa den globala uppvärmningen till långt under 2 °C och göra ansträngningar för att den ska hållas under 1,5 °C – uppnås." (Mannheimer Swartling)

"Vår målsättning är att bidra till ett bättre klimat genom att bevaka och följa aktuell miljölagstiftning, arbeta resurseffektivt, samt minska antalet miljöpåverkande transporter och resor och välja andra alternativ i största möjliga utsträckning." (Lindahl)

"Vi arbetar för att minimera vår miljöbelastning och resursanvändning och vi uppmuntrar och stödjer byråns och medarbetarnas insatser för en hållbar miljö. Utbildning och information om vårt klimatavtryck och hur ett aktivt agerande kan minska detta avtryck är ett viktigt led i detta arbete." (Setterwalls)

"Vårt miljöarbete innefattar att verka för en hållbar resursanvändning och sträva efter att förebygga negativ miljöpåverkan." (Wistrand)

"DLA Piper är en av grundarna till Legal Sustainability Alliance och den nyligen etablerade Net Zero Lawyers Alliance. Samarbetet ska engagera till klimatåtgärder, främja hållbarhetsrapportering och dela bäst praxis inom den juridiska sektorn." (DLA Piper)

"Målet med vårt miljöarbete är att minimera vår negativa påverkan på miljön genom att sätta mål med särskilt fokus på att reducera förbrukningen av naturresurser och uppkomsten av avfall." (MAQS)

"Vi arbetar aktivt med miljöfrågan som en del av vår vardag. Av miljöskäl strävar vi efter att spara energi, återvinna visst avfall, sänka materialförbrukningen och väljer produkter med låg miljöbelastning. Vi väljer interaktiva möten framför fysiska möten och måste vi resa väljer vi tåget före flyg." (Glimstedts)

"Målet är att vi aktivt ska agera förebild för advokatbranschen på många plan, inte minst gällande klimat och miljö, såväl i det utåtriktade arbetet som i den interna verksamheten." (Morris Law)

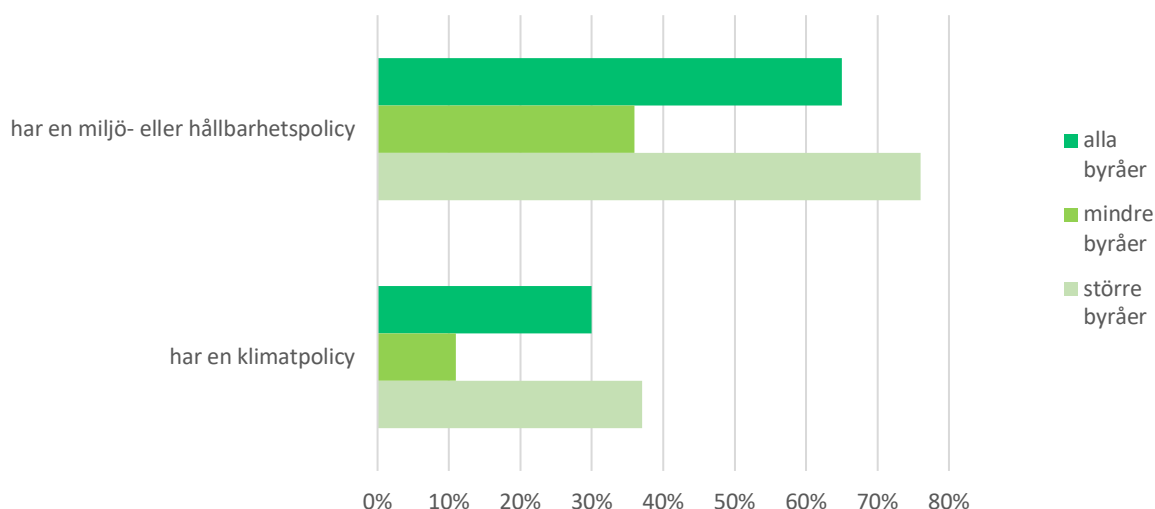
Av de internationella byråerna med kontor i Sverige finns också exempel på referenser till hållbarhetsarbete och klimatfokus från byråernas globala hemsidor.

"In today's interconnected world, it is impossible to separate commercial opportunities and risks from environmental and social context. From fostering a diverse and inclusive workplace that allows all people to contribute, to slowing the effects of climate change and creating greater longevity for all, we believe that taking the sustainable path to growth is not only critical to success, but is part of our central role as businesses." (Baker & McKenzie)

Det som syns på hemsidorna speglas i stora drag i den breda enkätundersökningen, där 65 % av respondenterna anger att byrån har en miljö- eller hållbarhetspolicy, och 30 % anger att byrån har en policy som specifikt adresserar klimatavtryck. Svaren i enkäten varierar avsevärt mellan byråer av olika storlek:

- Av respondenter som arbetar på mindre byråer (<20 jurister) anger 36 % att byrån har en miljö- eller hållbarhetspolicy och 11 % att byrån har en klimatpolicy.
- Av respondenter som arbetar på större byråer (>20 jurister) angav 76 % att byrån har en miljö- eller hållbarhetspolicy och 37 % att byrån har en klimatpolicy.

Har byrån en hållbarhets-, miljö- eller klimatpolicy?

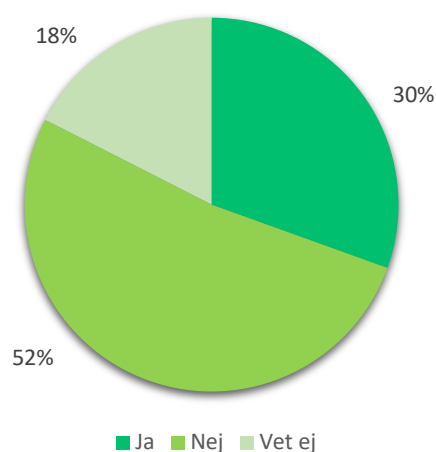
I enkätundersökningen anger 10 % av respondenterna att klienterna ställer krav på att byrån har en klimat-, miljö- eller hållbarhetspolicy. Många intervjupersoner bekräftade också att klienter inte sällan ställer sådana policykrav, men att det ofta blir en ren formalitet vid ärendets påbörjande som inte nödvändigtvis följs upp under ärendets gång. Flera intervjupersoner använde uttrycket "tick the box"-övning. Respondenter kommenterade, till exempel:

- "Vi märker av ett intresse för byråns klimatpåverkan när stora organisationer kommer till byrån på pitch-stadiet och vill veta hur vi arbetar med miljöfrågor. Trycket från klienterna är dock en 'ticka boxen'-övning. Sedan är det inte självklart att de hållbarhetsperspektiv som box-tickandet tar sikte på syns i det direkta arbetet med klient."
- "Jag skulle säga att byråns egen klimatpåverkan inte diskuteras särskilt mycket internt och det har inte heller något som helst fokus från klienthåll. Men klimatrelaterade frågor har en starkt ökande betydelse för klienterna i deras verksamhet och miljöfrågor eller miljöregleringar har stor betydelse vid förvärv och andra ärenden för klienters räkning."

3.2 Klimatrelaterad expertis som en del av klienterbjudandet

Få svenska affärsjuridiska byråer paketerar sin expertis som relevant specifikt för klienternas klimatsomställning. Trots att en majoritet av byråhemsidorna inkluderar språk om "klimat" och "hållbarhet", är det få som beskriver klimatrelaterad rådgivning eller som på annat sätt tydligt inkluderar klimatomställningen i sitt klienterbjudande. Endast ett fåtal hemsidor nämner "klimatjuridik" eller "climate law". I enkätundersökningen svarade endast en tredjedel av respondenterna "ja" på frågan om byrån marknadsför kunskap om klimatomställningen mot klient.

Är kunskap om klimatomställningen något som din byrå marknadsför mot klient?

Samtidigt visade enkätundersökningen och intervjuerna att många byråer har en stark expertis inom många områden som är direkt kopplade till klimatomställningen, såsom förnybar energi, gröna obligationer eller transportsektorns elektrifiering. Att juridisk expertis eller kunskap relaterad till näringslivets klimatomställning sällan lyfts fram som en tydlig del av klienterbjudandet betyder alltså inte att byråerna saknar denna expertis.

Byråernas sätt att visa sin expertis av relevans för klimatomställningen är istället mer indirekt, och syns på andra sätt. Till exempel genom pressmeddelanden kring vissa ärenden, vid beskrivningar av klientuppdrag, genom publicering av artiklar med bäring på klimatfrågor, och hur medverkan av byråns medarbetare som talare olika konferenser lyfts fram på hemsidan.

Sammanfattningsvis är det alltså få svenska byråer som har valt att paketera sin expertkunskap inom områden av betydelse för klimatomställningen som en särskild del av tjänsteerbjudandet. Detta kan kontrasteras med att flera internationella byråer har skapat verksamhetsgrupper med specifikt fokus på klimat- och hållbarhetsjuridik, och att det internationellt har blivit allt mer vanligt att advokatbyråer erbjuder rådgivning med direkt fokus på företagets klimatomställning.

Exempel på hur byråer utanför Sverige marknadsför expertis inom klimat och hållbarhet

“Clifford Chance has a thorough understanding of climate change-related frameworks and regulation in all business sectors across multiple jurisdictions, and assists clients to mitigate climate change risk and make the most of opportunities presented by the low carbon economy.” (Clifford Chance)

“With a team of more than 40 lawyers, we have helped our clients drive the development of carbon markets, develop and respond to evolving regulatory regimes, and seize opportunities at the leading edge of finance to address the challenge of climate change.” (Latham & Watkins)

“Our worldwide climate change practice group has advised extensively on carbon related projects, initiatives to mitigate carbon impacts and the development of CSR policies and carbon management strategies for clients.” (Allen & Overy)

“Clients turn to Morgan Lewis as they consider how climate change impacts their business strategies and the communities they serve, seek to reduce their carbon footprints and secure win-win tax advantages, and implement environmental, social, and governance (ESG) measures that positively impact the environment.” (Morgan Lewis)

“Our global multidisciplinary team works with clients to navigate continually evolving climate change and sustainability policies and regulations across the globe, identifying and exploiting the significant opportunities presented, as well as mitigating and managing risks.” (Norton Rose Fulbright)

4 Hur syns klimatomställningen i klientarbetet?

Mer än hälften (53 %) av respondenterna i enkätundersökningen svarar att klimatrelaterade frågor *inte* aktualiseras i deras arbete. Samtidigt indikerar nästa lika många (45 %) att klimatfrågor aktualiseras på olika sätt i deras arbete. Enkätens huvudsakliga resultat på den här punkten fann även stöd i intervjuerna.

4.1 Klimatrelaterade frågor aktualiseras *inte* i arbetet

53 % av enkätundersökningens respondenter angav att klimatfrågor inte aktualiseras i deras arbete.

Jurister på mindre byråer uppfattar i större utsträckning att deras arbete inte är klimatrelaterat:

- Av dem som arbetar på byråer med färre än 20 jurister svarar 74 % att klimatrelaterade frågor inte aktualiseras i deras arbete.
- Av dem som arbetar på byråer med fler än 100 jurister svarar 40 % att klimatrelaterade frågor inte aktualiseras i deras arbete.

Seniora affärsjurister konstaterar i högre omfattning än sina juniora kollegor att deras arbete inte är klimatrelaterat:

- Av dem som arbetat på byrå mer än 20 år svarar 68 % att klimatrelaterade frågor inte aktualiseras i deras arbete.
- Av dem som arbetat på byrå mindre än 5 år svarar 42 % att klimatrelaterade frågor inte aktualiseras i deras arbete.

Uppfattningen att klimatfrågor inte aktualiseras i arbetet utvecklades i kommentarer på olika sätt:

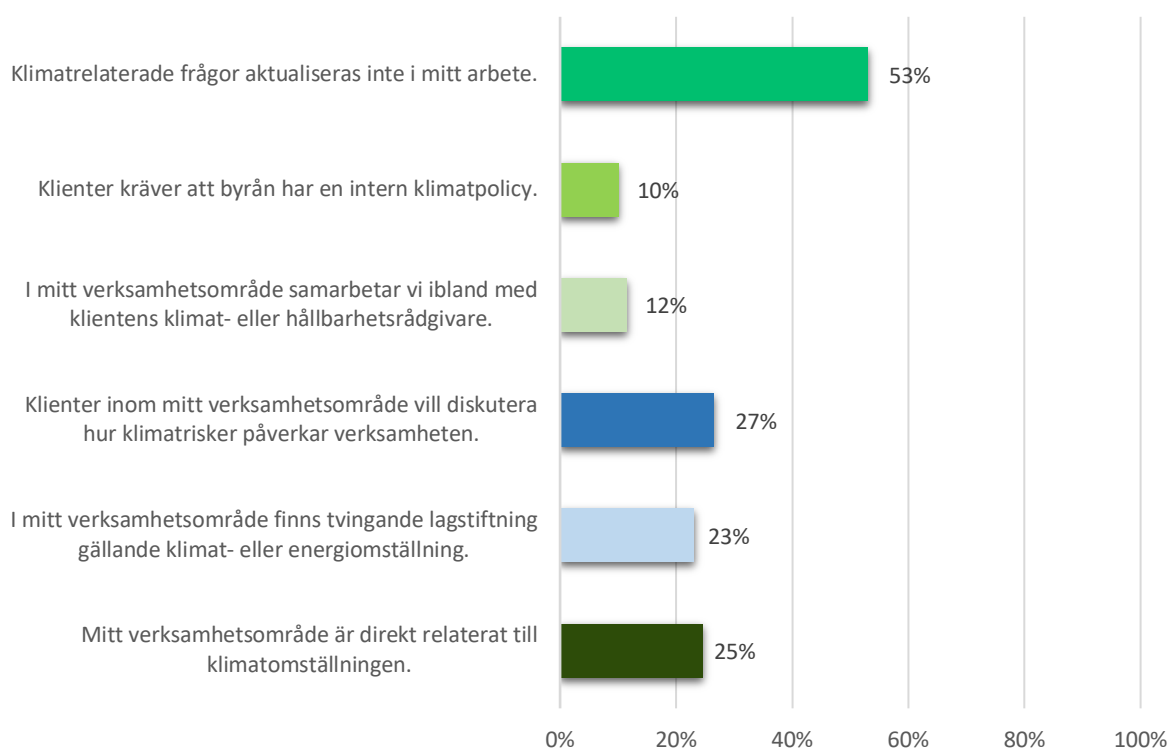
- "Aldrig hänt att en klient tagit upp [klimat]frågan i ett ärende."
- "Frågan är ställd med utgångspunkten att advokatbyråer skall hantera klimatrelaterade frågor. Så är inte fallet. Frågor av den arten kommer aldrig upp på byrån."
- "Affärsjuridiken har ingen roll i detta."
- "Klimatet är väldigt aktuellt – men . . . i praktiken syns det inte så mycket i ärendearbetet, där är det mest gamla rutiner och gamla vanor."
- "Oftast är klimatrelaterade frågor närvarande men påverkas inte av mitt arbete."

En majoritet av de respondenter som angav att klimatfrågor inte aktualiseras i deras arbete är verksamma inom tvistlösning, och andra jobbar inom fastighetsrätt, företagsöverlåtelser, corporate commercial och entreprenad.

4.2 Klimatrelaterade frågor aktualiseras i arbetet

På frågan "Hur syns klimatomställningen i ditt eget arbete?" markerade totalt 45 % av respondenterna ett eller flera av de svarsalternativ som indikerar att klimatfrågor aktualiseras i deras arbete: 27 % anger att klienter vill diskutera hur klimatrisker påverkar verksamheten, 25 % anger att deras verksamhetsområde är direkt relaterat till klimatomställningen, och 23 % anger att det finns tvingande lagstiftning gällande klimat- och energiomställning inom deras verksamhetsområde.

Hur syns klimatomställningen i ditt arbete?

De respondenter som anger att klimatrelaterade frågor aktualiseras i arbetet är spridda över nästan alla verksamhetsområden, med något högre koncentration inom corporate commercial. I intervjuerna nämndes omställningsrelaterade uppdrag inom infrastruktur (inklusive energiförsörjning), försäkring och konkurrensrätt. Dessutom:

- "Offentlig upphandling innehåller mer och mer miljökrav, och en del krav specifika till klimatomställning. Kraven får inte vara så specifika dock att de riskerar att exkludera för stor del av konkurrensen."
- "Marknadsföringsrättsliga aspekterna dyker upp mer och mer – fokus är att undvika greenwashing."
- "Från investeringsperspektiv ser vi mycket krav på ESG-standarder, representerat av långa frågebatterier. Legal DD tittar också på hur företagens klimatarbete ser ut."

Svaren från dem som anger att klimatrelaterade frågor aktualiseras i arbetet illustrerar hur klimataspekter kan bli aktuella på flera olika sätt i den affärsjuridiska rådgivningen. Det bekräftar att det är långt ifrån bara miljörätten som har betydelse för klientarbete med anknytning till klimatomställningen.

"The climate crisis is a cross-sectoral problem that calls for cross-sectoral solutions and efforts from all segments of law. Lawyers of all kinds, not just environmental and climate lawyers, are therefore asked to consider, integrate, and apply issues of climate change and climate justice within and throughout their respective areas of activity and expertise. Simply put, climate concerns must be mainstreamed in every area of the law."⁹

Lawyers' Pledge on Climate Action

4.3 Hur klimatomställningen syns i klientarbetet

Enkätsvaren illustrerar hur jurister verksamma inom samma område kan ha vitt skilda uppfattningar om arbetets betydelse för klimatomställningen. Huruvida ett visst verksamhetsområde anses vara relaterat till omställningen eller inte tycks således till viss del bero på den enskilde juristens upplevelse.

Svar på frågan hur klimatomställningen syns i klientarbetet inkluderade till exempel:

- *Klimatrisker.* Enligt enkätundersökningen upplever 27 % av respondenterna att klienter vill diskutera juridiska, fysiska, eller ekonomiska risker relaterade till klimatförändringar eller energiomställning. Flera intervjupersoner hänvisade till rådgivning i syfte att minimera

⁹ "World Lawyers' Pledge on Climate Action", <https://lawyersclimatepledge.org/full-text/>.

riskerna att bli anklagad för greenwashing. Andra nämnde risker förknippade med utebliven försäkringsbarhet när klimatförändringarna resulterar i förändrade fysiska förutsättningar, till exempel för lågt liggande industrianläggningar.

- *Utsläppskrav och due diligence.* I intervjuerna framgick att klimatfrågor ofta kommer upp i samband med due diligence vid företagsöverlåtelser eller förvärv. Ungefär hälften av intervjupersonerna berättade att byrån redan infört, eller hade för avsikt att införa, frågor om utsläpp och klimat i sina standardformulär för due diligence. Till exempel: Är verksamheten i linje med framtida utsläppskrav? Hur ser energikartläggningen ut? Kan extrema väderhändelser komma att påverka leveranskedjan?
- *Ny teknologi.* Många av intervjupersonerna vittnade om en ökad efterfrågan på rådgivning relaterad till den snabba teknologiska utvecklingen inom energisektorn. Vem bär till exempel ansvaret om en nybyggd solcellsanläggning inte uppnår förväntad kapacitet? Och hur bör avtalsstrukturer anpassas för samarbeten under osäkra omständigheter eller med parter som är helt nya inom branschen? Det senare aktualiseras inte sällan när innovationer ska introduceras av nya aktörer på marknaden. Snabba och oförutsedda förändringar på marknaden kan också ge upphov till fler kommersiella tvister när priser och andra villkor behöver justeras.
- *Climate disclosures och grön finansiering.* Undersökningen bekräftade att hållbarhetsrelaterade regelverk som SFDR och EU-taxonomin ligger högt på agendan för många företag, som vänder sig till byråerna med frågor kring gröna investeringar och grön finansiering. Till exempel: Vad är skillnaden mellan "ljusgröna" och "mörkgröna" fonder? Hur kan klienterna leva upp till nya rapporteringskrav? Innebär handel med utsläppsrätter några speciella risker? Dessa frågor ökar nu i omfattning i snabb takt.

Flera av intervjupersonerna konstaterade att klimatrelaterade frågeställningar inte bara är av juridisk karaktär, och att man därför inte sällan samarbetar med andra rådgivare inom närliggande områden. I enkätundersökningen svarade 12 % att de ibland samarbetar med klientens klimat- eller hållbarhetsrådgivare.

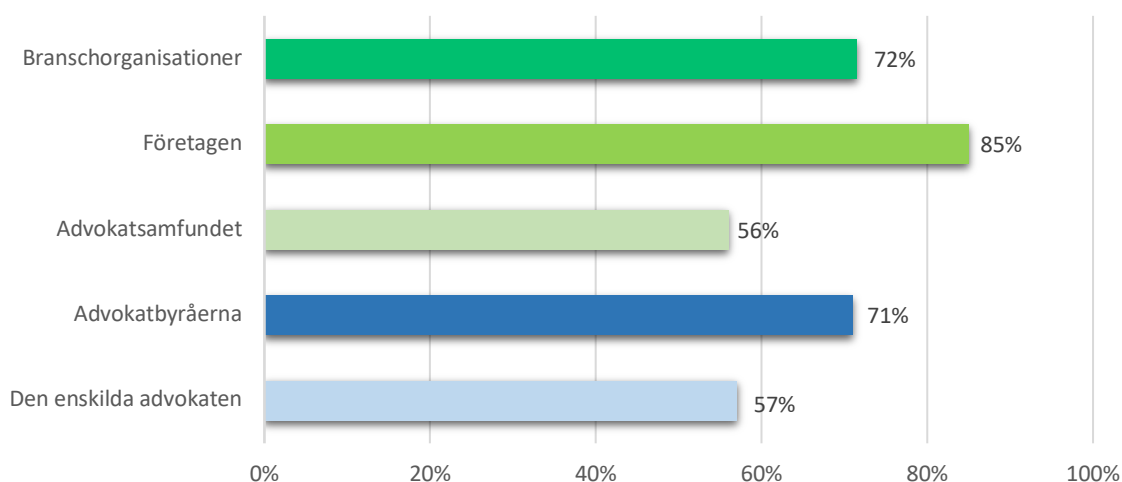
5 Vem ansvarar för att affärsjuridiken stöttar klimatomställningen?

Näringslivet står inför skarpare utsläppsbegränsningar, ökade krav på klimatrapporering, en omfattande energiomställning, och stora förväntningar på innovation och skalning av nya lösningar. På denna förändringsresa kommer företagen behöva fortsatt affärsjuridisk vägledning. Samtidigt visar undersökningen som ligger till grund för den här rapporten att drygt hälften av affärsjuristerna inte upplever att deras arbete har någon koppling till klimatomställningen.

Kanske behöver medvetenheten om affärsjuridikens roll i klimatomställningen stärkas och bli tydligare. Vilken eller vilka aktörer har i så fall ansvar för att så händer?

I enkätundersökningen angav en stor majoritet (85 %) att företagen själva bär ansvaret för att säkerställa affärsjuridikens roll i näringslivets omställning. Drygt hälften av respondenterna finner att ett visst ansvar vilar på den enskilde advokaten, och ungefär lika många anser att Advokatsamfundet bär någon grad av ansvar.

Vilka aktörer har ansvar för juridikens roll i näringslivets klimatomställning?¹⁰

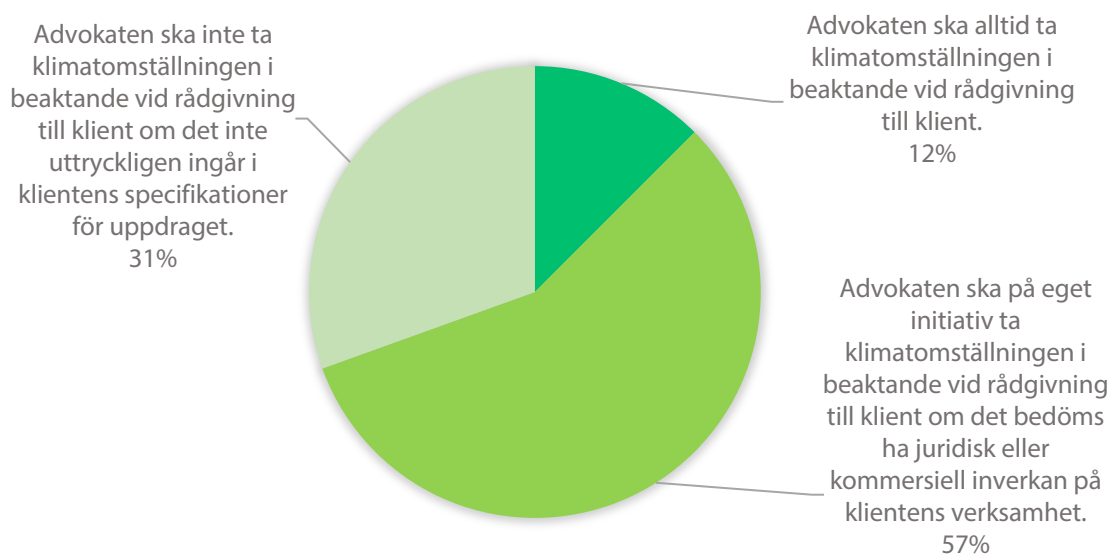
I kommentarsfältet var det många som vidareutvecklade sina svar på den här frågan. Många ansåg att "alla måste dra sitt strå till stacken" medan andra kommenterade att de inte ser någon koppling mellan affärsjuridiken och näringslivets klimatomställning. Till exempel: "Affärsjuridiken har ingen roll i detta"; "Jag vill svara 'ingen'"; "Jag saknar svarsalternativet 'Lagstiftaren'".

¹⁰ Fördelning av svaren kan ha påverkats av att enkäten inte tillät respondenter att svara "inget av ovan".

5.1 Olika syn på affärsjuristens ansvar i klimatomställningen

I ett tal på det amerikanska advokatsamfundets årsmöte 2021 konstaterade John Kerry, USA:s f.d. utrikesminister och numera president Joe Bidens klimatsändebud, att "you are all climate lawyers now, whether you want to be or not". Kerry menar att varje advokat måste engagera sig i klimatomställningen inom ramen för sin yrkesverksamhet – oavsett vilket rättsområde man verkar inom. Hur ser svenska affärsjurister på detta?

Ska advokater ta klimatomställningen i beaktande i klientrådgivningen?

En minoritet av enkätens respondenter (12 %) och ett flertal intervjupersoner anser att advokater *alltid* ska ta klimatomställningen i beaktande i rådgivningen. De förklarar:

- "Företagen vill ha proaktiva och kreativa rådgivare, inte passiva ordermottagare."
- "Uppfattningen att man alltid ska vara neutral i alla frågor lever kvar till viss del, men man är mer villig att ta ställning nu än vad man var för 5–6 år sedan. Polletten har börjat trilla ner att klimatet är en tvingande fråga".
- "Det är en no-brainer, inte kontroversiellt att inkludera klimatperspektivet i rådgivningen."
- "Vi är proaktiva i vår rådgivning – man kan börja med att fråga klienten hur omställningen påverkar deras verksamhet."
- "Advokater måste ta alla relevanta omständigheter i beaktande, inklusive klimatomställningen."

Majoriteten av respondenterna (57 %) och de flesta av intervjupersonerna anser att advokaten på eget initiativ ska ta hänsyn till klimatet endast om man bedömer att det har tydlig och direkt inverkan på klientens verksamhet, juridiskt eller kommersiellt:

- "Advokater ska alltid informera klienter om legala aspekter av beslut som de står inför. Inte alla klienter vet ännu hur klimatrelaterade och hållbarhetsregulatoriska risker kan påverka deras verksamhet. Själva rådgivningen bör dock sedan baseras på de kommersiella beslut klienten själv tar."
- "Om och i den mån det är relevant för uppdraget skall advokaten ta upp klimatrelaterade frågor – under förutsättning att kompetensen för detta finns."
- "Som i alla områden med regulatoriska risker, borde man i alla fall flagga för klienten att det kan finnas legala risker, och eventuellt komma överens om att uppdraget borde expanderas till sådana klimatomställningsrelaterade frågor."

En knapp tredjedel av respondenterna (31 %) anser att advokater ska ta hänsyn till klimatomställningen i rådgivningen endast om detta uttryckligen framgår i klientens specifikationer för uppdraget. Av dessa respondenter är det flera som signalerar i kommentarsfältet att man ser klimatomställningen som en moralisk eller politisk fråga, som inte hör hemma i juridisk rådgivning:

- "Advokatens uppdrag är att lämna affärsjuridisk rådgivning. Att lämna moralisk eller etisk rådgivning ligger i regel utanför uppdraget."
- "Det ligger inte i advokatens roll att driva olika agendor mot klient. Kan leda till förtroendeskada om vi skulle trycka på klienterna olika moraliska uppfattningar."
- "Frågorna förefaller till stor del ställda utifrån en förutfattad mening att advokater har en skyldighet att driva klimatrelaterade frågor (eller andra frågor som är politiskt korrekta). Det är min fasta övertygelse att detta är ett felaktigt antagande."

I intervjuerna diskuterades även om det finns någon vägledning i de svenska advokatetiska reglerna för hur affärsjurister ska förhålla sig till klimatfrågan inom ramen för klientarbetet. Sammantaget innehöll samtalen en stor variation på åsikter i den här frågan. Flera intervjupersoner ansåg att det skulle strida mot god advokatsed att beakta klimatomställningen om detta inte ingår i klientens instruktion för uppdraget. Ett fåtal ansåg däremot att rådgivning som *inte* tar hänsyn till klimatkrisen skulle kunna likställas med att främja orätt. En intervjuperson påpekade att enligt reglerna om god advokatsed räcker det inte för en advokat att förvissas sig om att man inte medverkar till lagbrott, utan "[d]et måste dessutom krävas av en advokat att denne handlar på ett sätt som främjar hederlighet och redbarhet inom rättssamhället."¹¹

¹¹ "Vägledande regler om god advokatsed", reviderade senast juni 2020, https://www.advokatsamfundet.se/globalassets/advokatsamfundet_sv/advokatetik/vagledande-regler-om-god-advokatsed-med-kommentarer-juni-2020.pdf.

Globala röster om juristens roll och ansvar i klimatomställningen

"[Y]ou are all climate lawyers now, whether you want to be or not. Facts, evidence, and science all make clear that we have a narrow window to avoid the worst consequences of this crisis, and there's a place for lawyers to help hold back the tide and create new pathways. . . . We need your skills, your expertise, and hard work to lay the legal pathways and to expedite our progress." (John Kerry i ett tal till American Bar Association, sept 2021)

"[E]ach of us must start considering how broader trends related to climate change impacts the law we practice, or we run the risk of these forces changing legal standards before we even notice. As a trusted advisor, you are tasked with helping clients see these trends coming. You will need to help them understand the potential risks and liabilities associated with climate change—whether from physical impacts on their operations, changing expectations of shareholders and regulators, or evolving legal standards."¹²

"A lawyer's failure to provide relevant advice pertaining to the implication and impacts of climate change to the standard expected by a reasonably competent lawyer may not only be professional misconduct, but may also amount to professional negligence."¹³

"All of this suggests that professional and business norms are moving toward recognition that lawyers have a responsibility to combat climate disruption. This growing momentum comes from a variety of sources, including client interest in lawyer advisors who have knowledge and capability relating to climate change and sustainability."¹⁴

¹² Hana Vizcarra, "Climate change is changing the practice of law beyond environmental law", 30 juli 2020, <https://eelp.law.harvard.edu/2020/07/climate-change-is-changing-the-practice-of-law-beyond-environmental-law/>

¹³ David Estrin, Co-Chair International Bar Association Task Force on Climate Change Justice and Human Rights, "Climate conscious lawyering", 3 februari 2021, <https://www.lawyersforclimatejustice.ca/news/climate-conscious-lawyering>

¹⁴ John C. Dernbach and Irma S. Russell and Matthew Bogoshian, "Advocating for the Future", 15 februari 2021, the Environmental Forum, March/April 2021, Widener Law Commonwealth Research Paper No. 21-6, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3786134>

5.2 Advokatbyråernas roll

“[L]aw firms should consider how the way they practise law may be affected by climate change. They should make sure they not only operate their business in accordance with current and future climate-related regulations and legislation, but also correctly advise clients on climate-related risk.”

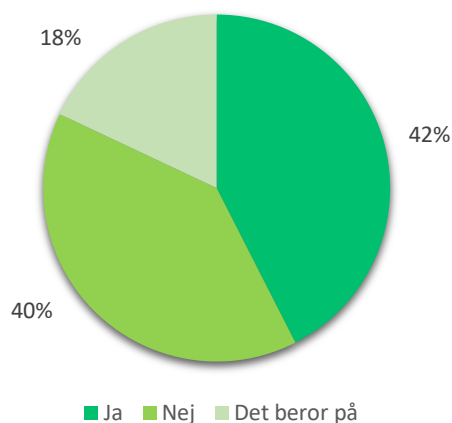
UK Law Society President Lubna Shuja, April 2023

En klar majoritet (70 %) av enkätundersökningens respondenter och många intervjupersoner anser att byråerna har ett visst ansvar för att affärsjuridiken stöttar företagens omställning. I praktiken kan detta innebära, exempelvis, att byråerna proaktivt utvecklar och marknadsför tjänster som främjar företagens omställning. Byråer kan även erbjuda utbildningar för att bygga kompetens inom vissa områden. En intervjuperson kommenterade:

- “Frågan är hur mycket arbete byrån ska lägga ner på att bygga strukturkapital i förebyggande syfte, och vem ska betala? Andra rådgivare i ärendet kan också fånga upp de klimatrelaterade frågeställningarna.”

Undersökningen ställde även frågor om hänsyn till klimatpåverkan vid klientintag eller acceptandet av nya ärenden. Frågan diskuterades livligt under intervjuerna och i enkätens kommentarsfält. En stor andel (43 %) av enkätens respondenter anser att byråer bör överväga att tacka nej till uppdrag som har en tydlig negativ klimatpåverkan, men en nästan lika stor andel respondenter (40 %) hade motsatt åsikt. 18 % svarar att det beror på omständigheterna kring klienten eller uppdraget. Flera respondenter förklarar att det är svårt att bedöma ett uppdrags klimatpåverkan, och att få advokater har kompetens att göra den bedömningen. Många påpekar även att man genom att acceptera ett uppdrag inom ett område med höga utsläpp kan hjälpa klienter som vill förändra sin verksamhet mot lägre utsläpp.

Anser du att advokatbyråer ska överväga att tacka nej till uppdrag som har en tydlig negativ inverkan på klimatomställningen?

De som svarar "ja" på frågan om byråer bör överväga att tacka nej till uppdrag som har en tydlig negativ inverkan på klimatomställningen kommenterar exempelvis:

- "Större advokatbyråer bör ta ett större klimatansvar, däribland överväga att tacka nej till uppdrag med tydlig negativ inverkan på klimatomställningen."
- "Det är alltid en avvägning om man ska anta ett uppdrag eller inte. Att ett uppdrag har en tydlig negativ inverkan på klimatomställningen är enligt min bedömning ett vägande skäl att tacka nej men det kan finnas andra skäl som talar i annan riktning."

Av de som svarar "nej" på frågan om byråer bör överväga att tacka nej till uppdrag som har en tydlig negativ inverkan på klimatomställningen är det flera som förmedlar att en sådan avvägning skulle strida mot advokatrollen rent principiellt. Till exempel:

- "Alla har rätt till advokathjälp."
- "Det skulle strida mot advokatetikens grundbult nr. 1 att låta annat än klienthänsyn påverka uppdraget. Men som huvudregel är man fri att tacka nej till uppdrag."

Enligt de advokatetiska reglerna är en advokat "inte skyldig att ta emot ett uppdrag som erbjuds, men är skyldig att snarast meddela om uppdraget inte antas. Advokaten behöver inte ange skäl för att inte anta ett uppdrag."¹⁵

Perspektiv utifrån: Rätten till juridiskt biträde

"There is wide agreement among legal ethics scholars that unless indigent criminal defendants or court appointments are involved, no lawyer has an obligation to represent any particular client."¹⁶

"Arguments for a lawyer's obligation to represent a client are particularly unfounded when applied to transactional work or lobbying because this work takes place outside the adversarial system."¹⁷

"The ABA's Model Rules of Professional Conduct allow lawyers to withdraw from representation based on any 'good cause,' including if 'the client insists upon taking action that the lawyer considers repugnant or with which the lawyer has a fundamental disagreement'. "¹⁸

¹⁵ Vägledande regler om god advokatsed", reviderade senast juni 2020, https://www.advokatsamfundet.se/globalassets/advokatsamfundet_sv/advokatetik/vagledande-regler-om-god-advokatsed-med-kommentarer-juni-2020.pdf.

¹⁶ W. Bradley Wendel, "Lawyer Shaming," *University of Illinois Law Review* 175 (2022): 192.

¹⁷ Judith A. McMorrow and Luke M. Scheuer, "The Moral Responsibility of the Corporate Lawyer," *60 Catholic University Law Review* 275 (2010): 278.

¹⁸ "Model Rules of Professional Conduct," Rule 1.16(b), American Bar Association, 2020.

5.3 Advokatsamfundets ansvar

Strax över hälften av respondenterna i enkätundersökningen, och ungefär lika stor del av intervjupersonerna, anser att ett visst ansvar för att förtydliga affärsjuridikens roll i näringslivets klimatomställning vilar på Sveriges advokatsamfund. Ett mindre antal respondenter och intervjupersoner är samtidigt mycket tydliga i åsikten att Samfundet definitivt *inte* bör inta någon roll i detta avseende.

Advokatsamfundet har hittills inte varit tydligt synliga externt i klimatomställningen, eller uttalat sig specifikt om hur miljö- eller hållbarhetsfrågor berör advokater eller affärsjurister i sina yrkesroller. Att Advokatsamfundet internt till viss del har berört dessa frågor framgår dock av en mötesrapport från våren 2022: "Fler punkter på dagordningen var exempelvis hur Samfundet bör engagera sig i miljö-, klimat- och hållbarhetsfrågor så att de blir relevanta för advokaterna."¹⁹ Även Samfundets verksamhetsberättelse för 2022 noterar att "det internationella arbetet . . . [har] inriktats på rättsstatsfrågor och mänskliga rättigheter, men även frågor rörande sanktionslagstiftning, upprätthållandet av advokatetiska kärnvärden, socialt ansvarstagande och klimat."²⁰

Utanför Sverige har flera advokatsamfund etablerat kommittéer, publicerat resolutioner och på annat sätt agerat för att främja klimatperspektivet i advokatbranschen. Till exempel:

- *International Bar Association*. Det internationella samfundet publicerade i maj 2020 ett Climate Crisis Statement: "The IBA recommends that bar associations, law societies and similar bodies around the world each consider: [...] establishing a committee focusing on the climate crisis and its consequences (where not already in place) to encourage lawyers and legal practices to actively support, engage with and record their efforts in combatting the climate crisis."²¹
- *UK Law Society*. Det brittiska samfundet publicerade en Climate Change Resolution strax innan COP26 i Glasgow²², följt av ett vägledande dokument i april 2023:

"This guidance assists solicitors to recognise where the impacts of climate change may affect your practice and/or your clients. . . . as the effects of climate change are wide-

¹⁹ Advokatsamfundet, "Strategiska frågor på agendan när Advokatsamfundets styrelse träffades på internat", 25 april 2022, <https://www.advokatsamfundet.se/Nyhetsarkiv/2022/april/strategiska-fragor-pa-agendan-nar-advokatsamfundets-styrelse-traffades-pa-internat/>.

²⁰ Sveriges Advokatsamfund, Verksamhetsberättelse 2022, sid 34, https://www.advokatsamfundet.se/globalassets/advokatsamfundet_sv/advokatsamfundet/advokatsamfundets_verksamhetsberattelse_2022.pdf.

²¹ International Bar Association, Climate Crisis Statement, 5 maj 2020, <https://www.ibanet.org/LPRU/Climate-Crisis>.

²² The Law Society, "Creating a climate-conscious approach to legal practice", 28 oktober 2021, <https://www.lawsociety.org.uk/topics/climate-change/creating-a-climate-conscious-approach-to-legal-practice#download-the-resolution>.

ranging and constantly evolving. It will be important for solicitors to be aware of this changing landscape and its potential impact upon your organisation, as well as your legal advice.”²³

- *American Bar Association*. Det amerikanska samfundet antog en Climate Change Policy i augusti 2019:

“[The ABA] urges lawyers to engage in *pro bono* activities to aid efforts to reduce greenhouse gas emissions and adapt to climate change, and to advise their clients of the risks and opportunities that climate change provides.”²⁴

Många intervjupersoner uttryckte att det svenska advokatsamfundet med fördel skulle kunna engagera sig på ett liknande sätt. Ett flertal förklarade att det skulle vara bra med ett förtydligande från Advokatsamfundet om eller hur klimatomställningen påverkar advokatens roll som affärsjuridisk rådgivare:

- “Samfundets roll är att ha örat mot rälser, lyssna på vad advokaterna vill göra. De borde kunna lägga fram tydliga regler som rör advokaternas roll i klimatomställningen. Det skulle göra advokater mer bekväma att vara rådgivare i klimat- och hållbarhetsrelaterade frågor.”
- “Det vore bra om en neutral aktör lyfte den här frågan. Samfundet skulle kunna anordna kurser, och klimatperspektivet skulle kunna inkluderas i advokatutbildningen.”
- “Samfundet skulle kunna publicera ett ‘statement’, som i England, som slår fast att advokatbranschen har en roll att spela. Samfundet skulle kunna ha en samordnande roll, till exempel leda en diskussion om vad som är best practice inom området.”

Som kontrast anser andra att ett sådant engagemang från Advokatsamfundets sida snarare skulle utgöra ett olämpligt ställningstagande och ligga utanför Samfundets mandat och kompetens:

- “Den som har kompetensen och önskan att bidra, kan göra det. Samfundet bör inte göra det.”
- “Samfundets arbete är inte superrelevant för en affärsjuridisk byrå, utan är mer inriktat på mindre advokatbyråer som sysslar med humanjuridik. Vet inte vad Samfundet gör i klimatfrågan, men är inte säker på att det är något de ska syssla med – kan bli mycket symbolpolitik.”

5.4 Företagens ansvar

En stor majoritet (85 %) av enkätens respondenter håller med om att företagen har ett ansvar för att affärsjuridiken stöttar näringslivets klimatomställning – det vill säga att det är upp till klienterna att inkludera klimatrelaterade omständigheter i sina instruktioner till sina juridiska ombud. De förklarar bland annat:

- “Som advokat gör man oftast som klienten säger.”

²³ The Law Society, “The impact of climate change on solicitors”, 19 april 2023,

<https://www.lawsociety.org.uk/topics/climate-change/impact-of-climate-change-on-solicitors>

²⁴ American Bar Association, Resolution August 12-13, 2019,

<https://www.americanbar.org/content/dam/aba/directories/policy/annual-2019/111-annual-2019.pdf>

- "Det behövs press från klientsidan om man vill höja lägstanivån även bland de passiva ordermottagarna i advokatbranschen."
- "Advokaterna följer klienternas verksamhet och prioriteringar. Ju modigare våra klienter är desto modigare kan advokaterna bli."

Ett flertal intervjupersoner förklarade att de gärna skulle ha bättre insyn i hur klienterna ser på klimatomställningen och hur ledningen strategiskt planerar att nå företagets klimatmål. De noterar till exempel:

- "När advokaterna förstår hur den kommersiella delen av omställningen ser ut kan vi komma in och se hur vi kan stötta legalt."
- "Skiftet att tänka hållbart är så fundamentalt att det inte räcker med att företaget har en sustainability officer, det sipprar inte ner till dem som instruerar i våra uppdrag."

Flera av intervjupersonerna pratade om en upplevd diskrepans mellan klientens intention och det som klienten i praktiken gör. De hänvisade till klienters krav att advokatbyrå har en klimatpolicy som en "tick the box"-övning, och konstaterade att om klienterna hade en verklig klimatmedvetenhet så skulle de ställa fler juridiska frågor med anknytning till klimatomställningen.

I andra intervjuer framhölls klienter som förebilder inom klimatområdet. I ett exempel berättade intervjupersonerna om hur man bjudit in klienterna till byrå för att berätta om sin verksamhet för att inspirera byråns medarbetare och, som man sa, "visa att det går att vara cool riskkapitalist och samtidigt brinna för hållbarhetsfrågor".

5.5 Utrymme för branschorganisationer

Enkätundersökningen antyder att en majoritet (70 %) av svenska affärsjurister vill att frågan om affärsjuridikens roll i klimatomställningen även drivs av branschorganisationer.

Branschorganisationer kan inkludera både näringslivets intresseorganisationer och organisationer och nätverk som tar specifikt sikte på advokatbranschen.

Beträffande det sistnämnda så finns ännu inga organisationer för affärsjurister i Sverige med fokus just på klimatomställningen. Ett mindre antal svenska byråer har dock anslutit sig till internationella initiativ som Net Zero Lawyers Alliance och Legal Sustainability Alliance.

Några svenska affärsjurister har också på olika sätt engagerat sig pro bono i det London-baserade branschinitiativet The Chancery Lane Project, vars syfte är att skapa en databas av klimatrelaterade avtalsklausuler och att främja deras användande. Ett liknande initiativ med fokus på svensk rätt pågår just nu på en av de större svenska byråerna. I enkätundersökningen anger hälften av respondenterna att de skulle använda "gröna" avtalsmallar och modellklausuler om sådana fanns tillgängliga.

Sammanfattningsvis tycks det finnas ett relativt stort intresse för inhemska branschinitiativ med fokus på klimatfrågor. Hälften av respondenterna anger att de skulle vara intresserade av att ansluta sig till ett nätverk med syfte att lyfta ämnen i skärningspunkten mellan klimat och affärsjuridik, och en tredjedel vill se fler konferenser inom området.

Internationella exempel på klimat- och hållbarhetsfokuserade branschinitiativ

Net Zero Lawyers Alliance (UK): <https://www.netzerolawyers.com>

Lawyers for Net Zero (bolagsjurister): <https://www.lawyersfornetzero.com>

Legal Pathways to Deep Decarbonization: <https://lpdd.org>

The Chancery Lane Project (globalt): <https://chancerylaneproject.org>

World Lawyers' Pledge on Climate Action: <https://lawyersclimatepledge.org>

Legal Sustainability Alliance: <https://legalsustainabilityalliance.com>

Law Firm Sustainability Network: <http://lawfirmsustainabilitynetwork.org>

Climate Change Lawyers Café (Africa): <https://twitter.com/LawyersClimate>

Canada Climate Law Initiative: <https://ccli.ubc.ca>

6 Affärsjuristerna och klimatet i framtiden

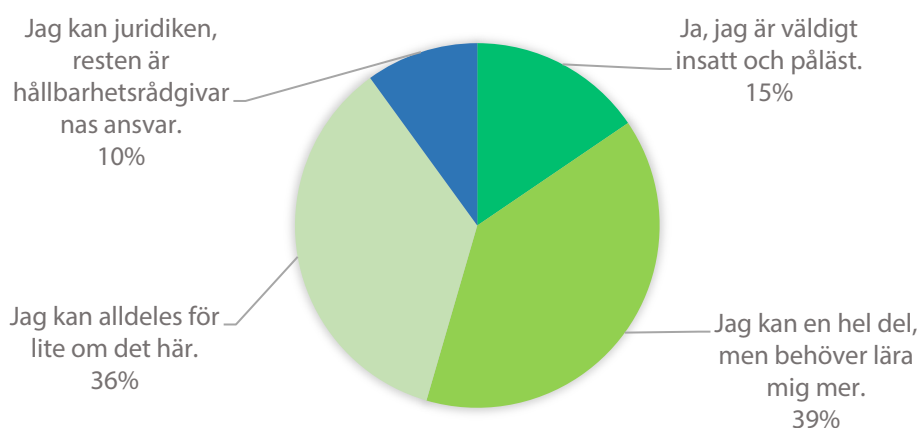
Undersökningen visar att många affärsjurister upplever att klimatrelaterade frågor sällan syns i klientarbetet, och att få betraktar sin roll i klimatomställningen som betydande. Inom näringslivet däremot verkar det inte råda någon större tvekan om att klimatfrågor och energiomställning berör de allra flesta branscher och industrier. Varför syns inte samma grad av konsensus inom affärsjuridiken?

Undersökningen visar att många svenska affärsjurister anser att klimatfrågan bör genomsyra all klientrådgivning; någon skriver en bok om hållbarhetsjuridik, medan andra utvecklar mallar för gröna avtalsklausuler. Samtidigt är det några som inte ser någon koppling alls mellan klimatomställning och affärsjuridik, och likställer klimatfrågor med "domedagsprofetior" och "totalt snömos". Det är med andra ord stor spridning bland synsätten.

En av frågorna på enkäten fick dock ett relativt entydigt svar: Tre fjärdedelar av respondenterna upplever att de kan alldeles för lite, eller att de behöver lära sig mer, om hur klimatomställningen påverkar klienterna. Förhoppningen är att den här rapporten har bidragit till en viss ökad kunskap genom att lyfta fram exempel på hur klimatfrågor aktualiseras inom olika verksamhetsområden.

Undersökningen visar att svenska affärsjurister redan idag spelar en viktig roll för sina klienters klimatomställning. När takten på omställningen ökar – genom ny lagstiftning, innovation och skiftande marknadspreferenser – kommer även advokaternas roll att öka i betydelse och omfattning.

Anser du dig ha tillräcklig kunskap om klimatomställningen och hur den påverkar dina klienter?

CLIMATE CHANGE COUNSEL

Kontakt

E-post: info@climatechangecounsel.com

Kontakt

E-post: info@jpinfo.net
Telefon: 08-462 65 60

